

2. Качалова, Л.П. Педагогічні технології / Л. Качалова, В. Телеєва. – Шадринськ, 2001. – 189 с.
3. Настільна книга вчителя технології: [метод. посібник] / упоряд. А.В. Марченко. – М.: АСТ: Астрель, 2005. – 430 с.
4. Педагогіка професійної освіти: [навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів] / за ред. В. А. Сластеніна. – М.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 368 с.
5. Пометун О. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко // Відкритий урок. – 2003. – №3 – 4, - С. 17 – 31.
6. Пуляк О.В. Дидактичні засади професійної підготовки вчителів природничих дисциплін з безпеки життєдіяльності: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Пуляк Ольга Василівна. – Кіровоград, 2006. – 195 с.
7. Селевко, Г.К. Сучасні освітні технології: [навч. посіб.] / Г.К. Селевко. – М. : Народна освіта, 1998. – 256 с.
8. Сластенін В. А. Формування особистості вчителя радянської школи в процесі професійної підготовки / В.А. Сластенін. – М.: Просвещение, 1976. – 160 с.
9. Тимирязев К.А. Наука и демократия : [сб. статей 1904–1919 гг.] / К.А. Тимирязев. – М. : Соцэкгиз, 1963. – 347 с.
10. Тюрін, Н.І. Введення в метрологію / Н.І. Тюрін. – М. : Изд-во стандартів, 1985. Стаття надійшла до редакції 15.05.2012 р.

УДК 378.1:001.89.

Л. П. Байрак,
заступник директора з науково-методичної роботи,
Гірничий технікум ДВНЗ «КНУ»

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Байрак Л. П. Організація науково-дослідної роботи студентів – запорука розвитку інтелектуального творчого потенціалу майбутніх фахівців.

Науково-дослідну роботу студентів у Гірничому технікумі ДВНЗ «КНУ» розглянуто як найбільш ефективний й активний складник технології навчання. НДР сприяє формуванню у студентів якості дослідника, вміння швидко і ефективно впроваджувати ті досягнення науки й техніки, які в конкретних умовах можуть забезпечити підвищення продуктивності і культури праці. Висвітлено організаційну структуру науково-дослідницької роботи студентів у Гірничому технікумі ДВНЗ «КНУ».

Ключові слова: науково-дослідна робота, виробничі завдання, циклова комісія, актуальність, новизна, організаційна структура.

Байрак Л. П. Организация научно-исследовательской работы студентов – залог развития интеллектуального творческого потенциала будущих специалистов.

Научно-исследовательская работа студентов в Горном техникуме ГВУЗ«КНУ» рассмотрена как наиболее эффективная и активная составляющая технологии обучения. НИР способствует формированию у студентов качества исследователя, умения быстро и эффективно внедрять те достижения науки и техники, которые в данных конкретных условиях могут обеспечить повышение производительности и культуры труда. Показана организационная структура научно-исследовательской работы студентов в Горном техникуме ГВУЗКНУ.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, производственные задания, цикловая комиссия, актуальность, новизна, организационная структура.

Bayrak L. The organization of research work of students - a pledge of the intellectual creativity of future specialists.

Annotation is a research work of students in Mining technical school SHEE KNU, which is considered as the most effective and active constituent of the educational technology. Under the certain

circumstances it permits to create the researcher qualities of students, skills for quick and effective implementation of those scientific and technical achievements, that can provide the increasing of productivity and labour culture. The organizational structure of students' research work in Mining technical school SHEE KNU is shown there.

Key words: research work, production tasks, actuality, innovation, organizational structure.

Якісна організація науково-дослідної роботи студентів (НДРС) забезпечується нормативно-законодавчими документами, серед яких – Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття)», Закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Національна доктрина розвитку освіти» та ін. За останнє десятиріччя з'явилася низка ґрунтовних праць, автори яких з'ясовують особливості організації та методики науково-дослідницької діяльності у вищій школі та загальноосвітніх закладах нового типу, розвиток науково-дослідницької культури педагога в умовах вищої школи, вплив інтеграції навчальної і наукової діяльності викладача вищої школи на якість підготовки фахівців, аналізуються форми колективної наукової творчості. Важливу роль у її належній організації та проведенні відіграють скоординовані навчальні плани спеціальності, реалізація системи НДРС в технікумі, орієнтація на потребу науково-методичного забезпечення самостійної роботи студентів.

Мета науково-дослідної роботи студентів – набуття, примноження й оновлення знань, вміння ставити наукові завдання, планувати їх виконання, організувати збір та обробку інформації, створювати умови для генерування нових ідей та їх практичної реалізації, а також забезпечення умов для формування особистості майбутнього спеціаліста через створення наукового простору, системи інформаційного і комп'ютерного забезпечення навчального процесу.

Реалізація поставленої мети вимагає забезпечення якісно нового рівня навчання шляхом модернізації всього навчального процесу з використанням новітніх технологій та активного використання їх студентами під час вивчення спеціальних дисциплін і виконання курсових та дипломних проєктів; якісного поліпшення професійного навчання студентів через ознайомлення їх із новітнім закордонним і вітчизняним досвідом.

Реалізована в комплексі науково-дослідна робота студентів забезпечує розв'язання таких основних завдань:

- формування наукового світогляду, оволодіння методологією і методами наукового дослідження;
- надання допомоги студентам у прискореному оволодінні спеціальністю, досягненні високого професіоналізму;
- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішенні практичних завдань;
- прищеплення студентам навичок самостійної науково-дослідної діяльності;
- розвиток ініціативи, здатності застосувати теоретичні знання у своїй практичній роботі, залучення найздібніших студентів до розв'язання наукових проблем, що мають суттєве значення для науки і практики;

- необхідність постійного оновлення і вдосконалення своїх знань;
- розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця;
- створення та розвиток творчих колективів, виховання у стінах навчального закладу резерву дослідників.

Науково-дослідна робота студентів навчального закладу передбачає єдність цілей і напрямів навчальної, наукової і виховної роботи, тісну взаємодію всіх форм і методів науково-дослідної роботи студентів, що реалізуються в навчальному процесі та у позанавчальний час і забезпечує участь студентів у науковій діяльності протягом усього періоду навчання, встановлює тісний зв'язок як із науково-дослідною діяльністю, що проводиться у вищому навчальному закладі, так і з громадською діяльністю.

Зміст і характер науково-дослідної роботи студентів визначається:

- проблематикою дослідницької і науково-методичної діяльності циклових комісій (у подальшому ЦК) навчального закладу;
- тематикою досліджень, що здійснюються ЦК у творчій співпраці з іншими навчальними закладами, з усіма профільними навчальними закладами, установами та організаціями;
- умовами дослідницької роботи студентів, наявністю бази дослідження, можливістю отримання необхідних документів, наявністю комп'ютерної техніки, Інтернету.

Усі види і форми науково-дослідної роботи студентів спрямовані на активізацію творчих здібностей, застосування наукових методів вирішенні практичних завдань.

Основну роль в організації науково-дослідної роботи студентів відіграють циклові комісії технікуму. Вони розробляють форми науково-дослідної роботи в межах навчального процесу і поза ним.

Науково-дослідна робота студентів у Гірничому технікумі ДВНЗ «КТУ» здійснюється за такими основними напрямами:

Науково-дослідна робота студентів у межах навчального процесу є обов'язковою для кожного студента і охоплює майже всі форми навчальної роботи, вона є невід'ємним елементом навчального процесу і входить до календарно-тематичних та навчальних планів, навчальних програм і передбачає:

- написання рефератів на основі добору й вивчення літератури в процесі засвоєння навчальних дисциплін соціально-гуманітарного, фундаментальних та професійно орієнтованих, спеціальних дисциплін;
- виконання практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, що містять елементи наукових досліджень і вимагають від студентів ознайомлення з достатньо широким колом літератури, використання комп'ютерної техніки;
- складання комплексних аналітичних схем-таблиць, які відображають основний зміст теми, питання або проблеми;
- виконання тематичних завдань на базі практичного матеріалу, зібраного студентами за період проходження виробничої практики;

– розробка методичних матеріалів з використанням дослідницьких методів (глосаріїв, кросвордів, програм і методик соціологічних досліджень тощо);

– виконання нетипових завдань науково-дослідного характеру в період навчальної, виробничої практики, індивідуальних завдань, спрямованих на розроблення й розв'язання різних проблем;

– підготовка і захист курсових та дипломних робіт (курскові роботи характеризують проміжний результат навчально-дослідної роботи студентів, а повне узагальнення проведених студентами досліджень, використання набутих навиків навчально-дослідної роботи для засвоєння і поглиблення знань із спеціальності виявляється під час написання та захисту дипломних робіт, коли студент демонструє можливість якісного використання набутих професійних знань з обраної спеціальності).

Науково-дослідна робота студентів у межах навчального процесу передбачає активну участь студентів у її здійсненні, спрямовує студентів на творче розв'язання наукових і виробничих завдань, а також активне залучення студентів до діяльності тих установ і організацій, у яких їм доведеться працювати після закінчення навчання.

Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом є одним із важливіших засобів формування висококваліфікованих фахівців, яким передбачається:

– підготовка оглядів літератури з певної проблеми або теми;

– підготовка нових доповідей і повідомлень на основі збирання, вивчення і узагальнення різноманітних джерел, виявлення і аналіз архівних документів із теми дослідження;

– збирання матеріалу для оформлення стендів, плакатів, наочності у навчальних кабінетах;

– підготовка наукових доповідей, статей, тез доповідей для виступів на науково-практичних конференціях, круглих столах, семінарах, конкурсах та ін.

Масові заходи в системі організації науково-дослідної роботи студентів передбачають: наукові студентські конференції, виставки, конкурси, олімпіади. Технікум проводить заходи, що підбивають підсумки науково-дослідної роботи студентів за рік – Дні науки. У межах Днів науки проводяться зустрічі з науковцями, екскурсії у науково-дослідні інститути, зустрічі для обміну досвідом організації науково-дослідної роботи студентів із учасниками конференцій, які прибули з інших навчальних закладів тощо.

Система організації науково-дослідної роботи студентів у технікумі побудована з урахуванням таких основних принципів:

– залучення студентів до науково-дослідної роботи є безперервним, починаючи з першого й закінчуючи останнім курсом навчання; система науково-дослідної роботи студентів включає як творчу підготовку для усіх студентів, що здійснюється в навчальному процесі, так і науково-дослідну роботу, що проводиться у позанавчальний час найбільш здібними та краще підготовленими студентами;

- планування науково-дослідної роботи студентів має комплексний характер, що передбачає залучення усіх викладачів ЦК, взаємозв'язок і взаємодоповнення всіх форм організації науково-дослідної роботи студентів;
- система організації науково-дослідної роботи студентів включає такі ефективні форми, які дозволяють об'єктивно відбирати та сприяти розвитку обдарованої студентської молоді;
- ефективна організація науково-дослідної роботи студентів передбачає систему стимулювання студентів та викладачів, які беруть активну участь у її проведенні.

За активну участь і успіхи в науковій роботі, перемоги і призові місця в студентських наукових конкурсах, конференціях, олімпіадах тощо, за сумлінне виконання завдань і обов'язків щодо організації наукових заходів із задля морального й матеріального стимулювання талановитих студентів адміністрацією навчального закладу, встановлено такі заохочення: оголошення подяки, почесна грамота, грошова премія.

Кращі студентські наукові роботи рекомендуються до публікації в науковій пресі та збірниках наукових праць.

Науково-дослідна робота, здійснювана як в аудиторний, так і поза аудиторний час, вимагає постійної копійкої розумової праці студентів, формування у них таких вольових якостей, як наполегливість, уміння подолати перешкоди, здатність до саморозвитку, внутрішнього прагнення до пізнання нового і більш повного виявлення і розвитку власних можливостей, а також потреби у визначенні власного «я»: переходу до абстрактно-логічного мислення, аргументовано доказових суджень.

Виникає питання: як же розпочати, «увійти», в написання наукової роботи? Слушними є поради науковців, психологів, педагогів стосовно режиму: вибору оптимального часу для виконання певного розділу роботи (вранці, вдень чи увечері) і відпочинку. Кожен із нас – індивідуальність; головне – бачити перед собою мету, якої слід досягнути, тобто визначити для себе, з якою метою (оцінка тощо) виконується ця робота, які відкриття вона принесе особисто тобі, чому навчить, які риси характеру виховає.

Формування і реалізація творчих якостей майбутніх дослідників залежить від особистісних якостей викладачів, які працюють у технікумі. Свого часу К. Ушинський писав: «Лише особистість може впливати на розвиток і визначення особистості, лише характером можна створювати характер».

Отже, особистим прикладом, турботою, зацікавленістю, науковою творчістю необхідно мотивувати самостійний науковий пошук молодих, пробуджували в них зацікавлене ставлення до наукової роботи.

Варто відзначити, що педагогічний колектив технікуму намагається розвивати у молодого дослідника цілеспрямованість, ініціативність, допитливість, наполегливість у роботі, інтелектуальну гнучкість, відкритість у сприйнятті нових ідей, нових способів мислення, нових процесів, прагне поважати думки колег, бути здатним до співробітництва, бути доброзичливим та, водночас, честолюбним.

Важливо, що науково-дослідна робота студентів в технікумі є елементом фундаментальної технології зі становлення ціннісних орієнтацій студента в контексті формування самонавчання та самоорганізації. Іншими словами, технікум створює систему компетенцій з чіткою орієнтацією на майбутнє, які сприятимуть молодому науковцю отримати досвід та знання бути успішним в подальшому житті.

Література

1. Вища освіта і наука – пріоритетні сфери розвитку суспільства у XXI ст. Рішення колегії Міністерства освіти та науки України від 28.02.03. № 2/3–4// Інформаційний збірник Міністерства освіти та науки України – 2003. – № 8.

2. Педагогічні технології: [навч. посіб.] / Падалка О.С., Нісімчук А.М., Шпак О.Т. – К.: Українська енциклопедія, 1995. – 254 с.

3. Педагогічні технології у безперервній професійній освіті: [монографія] / за ред. Сисоевої С.О. – К.: ВІПОЛ. – 2001. – 504 с.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2012 р.

УДК 37.091.26

К. О. Гавриленко,
ст. лаборант
кафедри загальнотехнічних дисциплін
та методики трудового навчання,
Кіровоградський ДПУ ім. В. Винниченка

УПРАВЛІННЯ МОНІТОРИНГОМ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ

Гавриленко К. О. Управління моніторингом навчальних досягнень студентів педагогічних ВНЗ.

У статті розглянуто особливості управління моніторингом навчальних досягнень студентів педагогічних ВНЗ. Розкрито сутність понять «моніторинг» та «моніторинг в освіті».

Ключові слова: моніторинг, якість освіти, управління, навчальні досягнення.

Гавриленко К. Управление мониторингом учебных достижений студентов педагогических вузов.

В статье рассмотрены особенности управления мониторингом учебных достижений студентов педагогических вузов. Раскрыта сущность понятий «мониторинг», и «мониторинг в образовании».

Ключевые слова: мониторинг, качество образования, управление, учебные достижения.

Gavrilenko K. Management of monitoring learning achievements of students of pedagogical universities.

The features of management of educational achievements of students of pedagogical institutions of higher learning monitoring are considered. Essence of concepts «monitoring» and «monitoring is exposed in education».

Key words: monitoring, quality of education, management, educational achievements.

Зростання нової ролі особистості в умовах демократизації, гуманізації суспільства, професіоналізації життя, впровадження новітніх технологій виробництва, зростання конкуренції ставить перед колективами вищих навчальних закладів нові вимоги до оцінювання навчальних досягнень майбутніх спеціалістів. Якість вищої освіти, як стверджує Закон України «Про вищу освіту», – це сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну